

Gabra tal-ġurisprudenza

Kawża T-170/18

(pubblikazzjoni ta' estratti)

Alex Kande Mupompa

vs

Il-Kunsill tal-Unjoni Ewropea

Sentenza tal-Qorti Ġenerali (Id-Disa' Awla Estiża) tat-12 ta' Frar 2020

“Politika estera u ta' sigurtà komuni – Miżuri restrittivi meħuda fid-dawl tas-sitwazzjoni fir-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Iffriżar ta' fondi – Tiġdid tal-inklużjoni ta' isem ir-rikorrent fil-lista tal-persuni kkonċernati – Obbligu ta' motivazzjoni – Drittijiet tad-difiża – Obbligu tal-Kunsill li jikkomunika l-elementi ġodda li jiġġustifikaw it-tiġdid tal-miżuri restrittivi – Żball ta' liġi – Żball manifest ta' evalwazzjoni – Dritt għall-proprjetà – Dritt għar-rispett tal-ħajja privata u tal-familja – Proporzjonalità – Preżunzjoni ta' innoċenza – Eċċezzjoni ta' illegalità – Adattament tat-talbiet”

1. *Atti tal-istituzzjonijiet – Motivazzjoni – Obbligu – Portata – Rekwiżiti minimi (Artikolu 296 TFUE; Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Anness II)*

(ara l-punti 43, 45-47)

2. *Politika estera u ta' sigurtà komuni – Obbligu ta' identifikazzjoni fil-motivazzjoni ta' raġunijiet individwali u speċifiċi li jiġġustifikaw tali miżuri – Deċiżjoni li tidhol f'kuntest magħruf mill-persuna kkonċernata li tippermettilha tifhem il-portata tal-miżura meħuda fil-konfront tagħha (Artikolu 296 TFUE; Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Anness II)*

(ara l-punti 44, 52-56)

3. *Dritt tal-Unjoni Ewropea – Principji – Drittijiet tad-difiża – Dritt għal protezzjoni ġudizzjarja effettiva – Iffriżar ta' fondi ta' persuni li jippreġudikaw l-istat tad-dritt jew li jikkontribwixxu għat-twettiq ta' atti li jikkostitwixxu ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem – Obbligu li jiġu kkomunikati r-raġunijiet individwali u speċifiċi li jiġġustifikaw id-deċiżjoni meħuda – Obbligu li l-persuna kkonċernata tiġi permessa tesponi b'mod utli l-opinjoni tagħha dwar il-motivi allegati kontriha – Portata*

(Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, Artikolu 41(2)(a); Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Anness II)

(ara l-punti 60, 61, 63)

4. *Politika estera u ta' sigurtà komuni – Miżuri restrittivi meħuda kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Iffriżar ta' fondi – Drittijiet tad-difiża – Deċiżjoni sussegwenti li żammet l-isem tar-rikorrent fil-lista tal-persuni kkonċernati b'dawn il-miżuri – Assenza ta' motivi godda – Obbligu mill-Kunsill li jikkomunika lill-persuna kkonċernata l-elementi l-godda meħuda inkunsiderazzjoni matul l-eżami mill-ġdid perijodiku tal-miżuri restrittivi – Komunikazzjoni ta' elementi godda lill-persuna kkonċernata għall-finijiet tal-ġbir tal-osservazzjonijiet – Assenza – Ksur tad-drittijiet tad-difiża*
(Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Artikolu 9(2) u Anness II)

(ara l-punti 65-72, 75, 78, 79)

5. *Dritt tal-Unjoni Ewropea – Principji – Drittijiet tad-difiża – Miżuri restrittivi meħuda kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Obbligu tal-istituzzjonijiet li jikkomunikaw lill-persuna kkonċernata l-informazzjoni ġdida meħuda inkunsiderazzjoni matul l-eżami mill-ġdid perijodiku tal-miżuri restrittivi – Portata – Illegalità tal-att li tiddependi fuq il-prova ta' effett proċedurali possibbli tal-ksur tal-imsemmi obbligu – Assenza ta' effett f'dan il-każ*
(Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Anness II)

(ara l-punti 80-83, 85, 88)

6. *Politika estera u ta' sigurtà komuni – Miżuri restrittivi meħuda kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Kamp ta' applikazzjoni – Persuni li kkontribwew, billi ppjanaw, iddirigew jew wettqu, atti li jikkostitwixxu ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem jew abbuż taġġhom – Kuncett – Persuni li wettqu l-imsemmija atti fil-passat, minkejja l-assenza ta' elementi li jipproduċu l-prova tal-involvement jew parteċipazzjoni attwali ftali atti – Inkluzjoni – Interpretazzjoni sostnuta mill-possibbiltà li jiġu estiżi l-miżuri restrittivi – Effett utli*
(Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2016/2231, (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Artikolu 3(2)(b) u 9(2)).

(ara l-punti 93-96, 98)

7. *L-Unjoni Ewropea – Stharriġ ġudizzjarju tal-legalità tal-atti tal-istituzzjonijiet – Miżuri restrittivi meħuda kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Portata tal-istharriġ – Inkluzjoni tar-rikorrent fil-lista annessa għad-deċiżjoni kkontestata minhabba l-funzjonijiet tiegħu – Dokumenti aċċessibbli għall-pubbliku li jikkonfermaw it-tweġġ ta' ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem – Valur probatorju – Principju ta' evalwazzjoni libera tal-provi*

(Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, Artikolu 47; Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Anness II)

(ara l-punti 105-107, 112, 113)

8. *Politika estera u ta' sigurtà komuni – Kriterji – t – Prova kuntrarja – Tehid ta' pożizzjoni li jiddissoċjaw ruħhom mir-reġim – Assenza – Żball ta' evalwazzjoni – Assenza (Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2016/2231, (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Artikolu 3(2)(b)u Anness II)*

(ara l-punti 128-135)

9. *Politika estera u ta' sigurtà komuni – Restrizzjonijiet fuq id-dritt għall-proprjetà – Ksur tal-prinċipju ta' proporzjonalità – Assenza (Artikoli 3(5), 21(2)(b) u (c), u 29 TUE, Artikolu 215(2) TFUE; Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, Artikoli 17(1) u 52(1); Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2016/2231, (PESK) 2017/2282 u (PESK) 2018/569, Artikolu 5(1))*

(ara l-punti 141-154)

10. *Politika estera u ta' sigurtà komuni – Miżuri restrittivi meħuda kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Projbizzjoni tad-dhul u tal-passaġġ, kif ukoll l-iffriżar ta' fondi, ta' persuni li jippreġudikaw l-istat tad-dritt jew li jikkontribwixxu għat-tweqqif ta' atti li jikkostitwixxu ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem – Restrizzjoni fuq id-dritt għar-rispett tal-hajja privata u tal-familja u tal-moviment liberu fl-Unjoni – Ksur tal-prinċipju ta' proporzjonalità – Assenza (Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, Artikolu 7; Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjonijiet (PESK) 2017/2282 , u (PESK) 2018/569)*

(ara l-punti 155, 156)

11. *Dritt tal-Unjoni Ewropea – Prinċipji – Drittijiet fundamentali – Preżunzjoni ta' innoċenza – Deċiżjoni ta' ffrizar ta' fondi meħuda kontra ċerti persuni u entitajiet fir-rigward tas-sitwazzjoni fir-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Kompatibbiltà mal-imsemmi prinċipju – Kundizzjonijiet (Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, Artikolu 48(1); Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, kif emendata bid-Deċiżjoni (PESK) 2017/2282, Artikoli 5(1)u 9)*

(ara l-punti 158-163)

12. *Eċċezzjoni ta' illegalità – Portata – Atti li l-illegalità tagħhom tista' tiġi eċċepita – Att ta' natura ġenerali li fuqu hija bbażata d-deċiżjoni kkontestata – Neċessità ta' rabta ġuridika bejn l-att ikkontestat u l-att ġenerali kkontestat – Assenza – Inammissibbiltà*

(Artikolu 277 TFUE; Deciżjoni tal-Kunsill 2010/788/PESK, Artikolu 3(2)(b); Regolament tal-Kunsill Nru 1183/2005, Artikolu 2b(1)(b))

(ara l-punti 167, 168)

13. *L-Unjoni Ewropea – Stharriġ ġudizzjarju tal-legalità tal-atti tal-istituzzjonijiet – Miżuri restrittivi meħuda kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo – Portata tal-istharriġ – Stharriġ ristrett għar-regoli ġenerali*
(Artikoli 3(5) u 21(2)(b) u (c) TUE; il-paragrafu 2d tal-Artikolu 275 TFUE; Deciżjonijiet tal-Kunsill 2010/788/PESK, Artikolu 3(2)(b) u (PESK) 2016/2231, premessi 3 u 4; Regolament tal-Kunsill Nru 1183/2005)

(ara l-punti 169-179)

Fis-sentenzi *Amisi Kumba vs Il-Kunsill* (T-163/18) u *Kande Mupompa vs Il-Kunsill* (T-170/18), mogħtija fit-12 ta' Frar 2020, il-Qorti Ġenerali ċaħdet ir-rikorsi għal annullament ipprezentati mir-rikorrenti rispettivi, jiġifieri l-kmandant militari tal-ewwel zona tad-difiża tal-forzi armati tar-Repubblika Demokratika tal-Kongo (FARDC) u l-gvernatur ta' Kasai Central, kontra l-atti tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea¹ li bihom, essenzjalment, l-ismijiet tagħhom kienu nżammu fil-lista ta' persuni u entitajiet suġġetti għall-miżuri restrittivi meħuda kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo bil-għan li tiġi stabbilita paċi dejjiema f'dan il-pajjiż, li tinsab fl-Anness II tad-Deciżjoni 2010/788 (iktar 'il quddiem il-"lista kontenzjuża").

Dawn is-sentenzi jidhlu fil-kuntest tas-sitwazzjoni politika li sejra għall-aġar fir-Repubblika Demokratika tal-Kongo minhabba n-nuqqas ta' tlaqqiġ tal-elezzjonijiet presidenzjali fl-aħħar tal-2016 u d-deterjorament tas-sitwazzjoni ta' sigurtà sussegwenti. Konformement mal-Artikolu 3(2) tad-Deciżjoni 2010/788, ġew adottati miżuri restrittivi mill-Kunsill kontra persuni li kkontribwew għal atti li jikkostitwixxu ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem fir-Repubblika Demokratika mill-Kongo. Peress li l-FARDC hađu sehem fl-użu sproporzjonat tal-forza u r-repressjoni vjolenti ta' dimostrazzjonijiet li seħhew f'Settembru 2016 f'Kinxasa, il-kmandant militari tal-ewwel zona ta' difiża tal-FARDC kien ġie inkluż fil-lista kontenzjuża għar-raġunijiet li kien, taħt il-funzjonijiet tiegħu, ikkontribwixxa, billi ppjana, mexxa jew wettaq, atti li jikkostitwixxu ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem. Il-gvernatur ta' Kasai Central, min-naħa tiegħu, kien ġie inkluż fil-lista kontenzjuża peress li, minhabba l-funzjonijiet tiegħu, huwa kien "responsabbli għall-użu sproporzjonat tal-forza, repressjoni vjolenti u eżekuzzjonijiet extraġudizzjarji" imwettqa mill-forzi tas-sigurtà f'dan ir-reġjun mill-2016, inkluż allegat qtil illegali fi Frar 2017. Bid-Deciżjoni 2017/2282, il-Kunsill ġedded, fil-11 ta' Diċembru 2017, l-inklużjoni tal-ismijiet tar-rikorrenti fil-lista kontenzjuża bl-istess motivazzjonijiet kontribom. Il-motivazzjoni użata fil-konfront tal-gvernatur ta' Kasai Central nbidlet sussegwentement fit-12 ta' April 2018.

Insostenn tar-rikorsi tagħhom, ir-rikorrenti ressqu diversi motivi, ibbażati b'mod partikolari fuq ksur tal-obbligu ta' motivazzjoni u tad-drittijiet tad-difiża, kif ukoll fuq żball ta' liġi.

¹ Deciżjoni tal-Kunsill (PESK) 2017/2282 tal-11 ta' Diċembru 2017 li temenda d-Deciżjoni 2010/788/PESK dwar miżuri restrittivi kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo (ĠU 2017, L 328, p. 19 kif ukoll, għal Alex Kande Mupompa, id-Deciżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kunsill (PESK) 2018/569 tat-12 ta' April 2018 li timplimenta d-Deciżjoni 2010/788/PESK dwar miżuri restrittivi kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo (ĠU 2018, L 95, p. 21), u r-Regolament ta' Implimentazzjoni tal-Kunsill (UE) 2018/566 tat-12 ta' April 2018 li jimplimenta l-Artikolu 9 tar-Regolament (KE) Nru 1183/2005 li jimponi ċerti miżuri speċifiċi restrittivi diretti kontra persuni li jaġixxu bi ksur għall-embargo tal-armi fir-rigward tar-Repubblika Demokratika tal-Kongo (ĠU 2018, L 95, p. 9).

Fir-rigward tal-ksur tal-obbligu ta' motivazzjoni, il-Qorti Ġenerali nnotat li l-motivazzjoni adottata fid-Deċiżjoni 2017/2282, kif ukoll fid-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni 2018/569, esponiet ir-raġunijiet speċifiċi u konkreti li għalihom il-kriterji ta' inklużjoni kienu applikabbli għar-rikorrenti, sa fejn tali motivazzjoni kienet relatata mal-funzjonijiet tagħhom u l-involviment tagħhom, bħala riżultat ta' tali funzjonijiet, f'atti kklassifikati bħala ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem. F'dan ir-rigward, il-Qorti Ġenerali speċifikat li r-rikorrenti ma setgħux jinjoraw il-fatt li, fid-dawl tal-funzjonijiet tagħhom, huma kellhom is-setgħa li jinfluwenzaw direttament is-suldati tal-FARDC u l-forzi tas-sigurtà fil-provincja ta' Kasai Central, li nżammu, fil-motivazzjoni inkwistjoni, responsabbli għat-tweqqi ta' ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem imsemmi iktar 'il fuq. Il-Qorti Ġenerali kkonkludiet li l-motivazzjoni tal-atti kkontestati ppermettiet b'hekk, minn naħa, lir-rikorrenti jikkontestaw il-validità taż-żamma tal-inklużjoni ta' isimhom fil-lista kontenżjuża u, min-naħa l-oħra, lill-Qorti tal-Ġustizzja teżercita l-istħarriġ tagħha ta' legalità. Għaldaqstant hija ċaħdet il-motiv ibbażat fuq il-ksur tal-obbligu ta' motivazzjoni.

Sussegwentement, fir-rigward tad-drittijiet tad-difiża, il-Qorti Ġenerali kkunsidrat li, għalkemm it-tigdid tal-miżuri adottati kontra r-rikorrenti fid-Deċiżjoni 2017/2282 kien ibbażat fuq l-istess raġunijiet bħal dawk li kienu ġġustifikaw l-adozzjoni tal-miżuri inizjali, dan ma eżentax lill-Kunsill mir-rispett tad-drittijiet tad-difiża tar-rikorrenti u, b'mod partikolari, milli jagħtuhom l-opportunità li jressqu l-perspettiva tagħhom b'mod utli dwar l-elementi meħuda inkunsidrizzjoni għall-adozzjoni tal-atti kkontestati. F'dan ir-rigward, il-Qorti Ġenerali enfasizzat li l-miżuri restrittivi huma ta' natura protettiva u, mid-definizzjoni tagħhom, provviżorja, li l-validità tagħhom hija dejjem suġġetta għal li jippersistu ċ-ċirkustanzi ta' fatt u ta' liġi li wasslu għall-adozzjoni tagħhom kif ukoll il-ħtieġa li jinżammu sabiex jintlahaq li jilhqu l-għan li huwa assoċjat magħhom, li huwa l-Kunsill li għandu jevalwa dan matul l-eżami mill-ġdid perijodiku tal-imsemmija miżuri, billi jwettaq bilanċ aġġornat tas-sitwazzjoni u billi jistabbilixxi evalwazzjoni tal-impatt tal-imsemmija miżuri. Il-Qorti Ġenerali għaldaqstant fakkret li r-rispett tad-drittijiet tad-difiża jimplika li l-Kunsill jikkomunika lir-rikorrenti, qabel ma jadotta deċiżjoni li ggedded il-miżuri restrittivi fir-rigward tagħha, l-elementi li bihom għamel, matul l-eżami mill-ġdid perijodiku tal-miżuri inkwistjoni, aġġornament tal-elementi li kienu jiġġustifikaw l-adozzjoni inizjali tagħhom. F'dan il-każ, fid-dawl tal-għan inizjali mfittex mill-miżuri restrittivi kontra r-Repubblika Demokratika tal-Kongo, li huwa li jiżgura klima adatta li twassal għall-iżvolġiment ta' elezzjonijiet u li ttemm kwalunkwe ksur tad-drittijiet tal-bniedem, il-Kunsill kien marbut, matul l-eżami mill-ġdid perijodiku tal-miżuri restrittivi imposti fuq ir-rikorrenti, jikkomunikalhom l-elementi godda għad-dispożizzjoni tiegħu u li permezz tagħhom kien aġġorna l-elementi li jikkonċernaw mhux biss is-sitwazzjoni personali tagħhom, iżda wkoll is-sitwazzjoni politika u ta' sigurtà fir-Repubblika Demokratika tal-Kongo. F'dan ir-rigward il-Qorti Ġenerali kkonstatat li, billi naqset milli tiegħu l-osservazzjonijiet tar-rikorrenti dwar dawn l-elementi qabel l-adozzjoni tal-atti kkontestati, il-Kunsill kiser id-drittijiet tad-difiża ta' dawn tal-aħħar.

Madankollu, il-Qorti Ġenerali fakkret li hija l-qorti tal-Unjoni Ewropea li għandha tivverifika, meta jkun hemm irregolarità li taffettwa d-drittijiet tad-difiża, jekk skont iċ-ċirkustanzi fattwali u ta' dritt speċifiċi ta' dan il-każ, il-proċeduri inkwistjoni setgħu rriżultaw f'riżultat differenti sa fejn ir-rikorrenti setgħu ddifendew ruhhom ahjar fl-assenza ta' din l-irregolarità. Il-Qorti Ġenerali għaldaqstant ikkonkludiet li ma kien hemm ebda element li jissuġġerixxi li, jekk ir-rikorrenti kienu ġew notifikati bl-elementi l-godda inkwistjoni, il-miżuri restrittivi kkonċernati ma setgħux jinżammu fil-konfront tagħhom. Abbażi ta' dal-kunsiderazzjonijiet preċedenti, il-Qorti Ġenerali ċaħdet il-motiv ibbażat fuq ksur tad-drittijiet tad-difiża.

Fl-aħhar nett, ir-rikorrenti sostnew li l-Kunsill kien wettaq żball ta' liġi meta adotta l-atti kkontestati abbażi ta' fatti li kienu waqfu fiż-żmien ta' tali adozzjoni ta' tagħhom, bi ksur tal-kriterju ta' inkluzjoni li uża l-partiċipju preżenti u li kien jirrigwarda l-persuni li "jikkontribwixxu [...] għal atti li jikkostitwixxu ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem". F'dan ir-rigward, il-Qorti Ġenerali kkunsidrat li l-użu tal-partiċipju preżenti fid-definizzjoni tal-kriterji għall-inkluzjoni fil-lista ta' persuni suġġetti għal miżuri restrittivi ma jimplikax li l-fatti li fuqhom hija bbażata l-inkluzjoni ta' isem il-persuna jew l-entità f'din il-lista għandhom jippersistu fiż-żmien meta r-registrazzjoni jew iż-żamma ta' din ir-registrazzjoni huma deċiżi, minhabba li l-partiċipju preżenti jirreferi għas-sens ġenerali tad-definizzjonijiet legali u mhux għal perijodu ta' żmien speċifiku. Il-Qorti Ġenerali ziedet tghid li, sa fejn il-Kunsill kien iddeċieda li jirreferi, fir-raġunijiet għall-inkluzjoni tar-rikorrenti, għal fatti u sitwazzjonijiet konkreti li jimplikaw il-forzi tas-sigurtà li joperaw taħt ir-responsabbiltà ta' tagħhom, ma setax ikun hemm kwistjoni ta' aġir fil-passat. Il-Qorti Ġenerali finalment osservat li, sakemm din id-dispożizzjoni ma tiċċaħħadx minn effett effettiv, l-Artikolu 9(2) tad-Deċiżjoni 2010/788, kif emendata bid-Deċiżjoni 2017/2282, li skontu "il-miżuri restrittivi għandhom jiġgeddu, jew jiġu emendati kif xieraq, jekk il-Kunsill iqis li l-oġettivi ta' tagħhom ma jkunux intlaħqu", ikkonferma din l-interpretazzjoni. Għaldaqstant il-Qorti Ġenerali ċaħdet il-motiv ibbażat fuq l-iżball ta' liġi u ċaħdet ir-rikorsi fl-intier ta' tagħhom.